

MGA MAHAHALAGANG KONSEPTO

MGA BUWIS

1. *Corporate Income Tax*

Mahalaga ang pagbabayad ng buwis dahil dito nagmumula ang pondong ginagamit ng pamahalaan para sa mga serbisyo publiko tulad ng polisiya, militar, mga ospital, at mga paaralan. Ang **Corporate Income Tax** ay isang uri ng buwis na ipinapataw ng gobyerno sa mga korporasyon at iba pang mga legal and entidad. Kadalasan itong binabayaran ng mga malalaking negosyo't mga organisasyon, hindi ng mga indibidwal. Noong 2021, naipasa ang [*Corporate Recovery and Tax Incentives for Enterprises \(CREATE\) Act*](#) na nagpababa ng *Corporate Income Tax* sa bansa. Ang kasalukuyang lebel ng buwis na ito ay nasa talahanayan sa ibaba.

Corporate Income Tax	
Buwis para sa ...	Tax Rate (%)
mga korporasyong nakabase sa Pilipinas na hindi hihigit sa PhP 100 milyon ang mga pag-aari at hindi hihigit ng PhP 5 milyon ang kitang maaaring buwisan <i>(domestic corporations with net taxable income not exceeding PhP 5 million and with total) not exceeding PhP100 million)</i>	20%
lahat ng iba pang mga lokal at banyagang korporasyon <i>(all other domestic and foreign corporations)</i>	25%
mga organisasyong hindi para sa kita (tulad ng mga simbahan at NGOs) <i>(non-profit organizations)</i>	0%

Ang impormasyon sa talahanayan ay nagmula sa [*PricewaterhouseCoopers \(PWC\) Philippines*](#).

2. *Income Tax*

Mahalaga ang pagbabayad ng buwis dahil dito nagmumula ang pondong ginagamit ng pamahalaan para sa mga serbisyo publiko tulad ng polisiya, militar, mga ospital, at mga paaralan. Ang **Income Tax** ay isang uri ng buwis na ipinapataw sa indibidwal na kita. Sa Pilipinas kasama sa kalkulasyon ng *income tax* ang lahat ng kita ng isang indibidwal, kahit ano pa man ang pinaggalingan nito, legal o illegal.

Sino-sino ang mga kailangang magbayad ng Income Tax?

- Mga Pilipinong nakatira sa Pilipinas at kumikita ng pera, kahit saan pa man galing ito.
- Mga Pilipinong naninirahan sa ibang bansa ngunit kumikita mula sa mga pinagkukunan sa loob ng Pilipinas.
- Mga banyagang mayroong kitang nagmumula sa loob ng Pilipinas.

Ang *Income Tax* ay isang uri ng **progresibong buwis**, ibig sabihin, habang tumataas ang kita ng isang indibidwal, mas malaking bahagdan rin nito ang dapat niyang ibayad bilang buwis. Ang kasalukuyang *income tax rates* ay mula sa **Republic Act No. 10693** o ang [Tax Reform for Acceleration and Inclusion Law](#) na mas kilala bilang **TRAIN Law**. Nakatala ang kasalukuyang mga *tax rate* sa talahanayan sa ibaba.

Kasalukuyang Personal Income Tax	
Taunang Kita (Annual Income)	Tax Rate (%)
Hindi hihigit ng PhP 250,000	0%
PhP 250,000 – PhP 400,000	20% ng kitang higit sa PhP 250,000
PhP 400,000 – PhP 800,000	PhP 30,000 + 25% ng kitang higit sa PhP 400,000
PhP 800,000 – PhP 2,000,000	PhP 130,000 + 30% ng kitang higit sa PhP 800,000
PhP 2,000,000 – PhP 8,000,000	PhP 490,000 + 32% ng kitang higit sa PhP 2,000,000
Higit pa sa PhP 8,000,000	PhP 2,410,000 + 35% ng kitang higit sa PhP 8,000,000

Ang impormasyon sa talahanayan ay nagmula sa [Bureau of Internal Revenue](#)

Nakasaad rin sa TRAIN Law na simula January 1, 2023, o sa susunod na taon, magbabago muli ang *income tax rates*.

Personal Income Tax simula January 1, 2023	
Taunang Kita (Annual Income)	Tax Rate (%)
Hindi hihigit ng PhP 250,000	0%
PhP 250,000 – PhP 400,000	15% ng kitang higit sa PhP 250,000
PhP 400,000 – PhP 800,000	PhP 22,500 + 20% ng kitang higit sa PhP 400,000
PhP 800,000 – PhP 2,000,000	PhP 102,500 + 25% ng kitang higit sa PhP 800,000
PhP 2,000,000 – PhP 8,000,000	PhP 402,500 + 30% ng kitang higit sa PhP 2,000,000
Higit pa sa PhP 8,000,000	PhP 2,202,500 + 35% ng kitang higit sa PhP 8,000,000

Ang impormasyon sa talahanayan ay nagmula sa [Bureau of Internal Revenue](#)

MGA MAHAHALANG *ECONOMIC CONCEPTS*

Mahalaga ang pagbabayad ng buwis dahil dito nagmumula ang pondong ginagamit ng pamahalaan para sa mga serbisyo publiko tulad ng polisiya, militar, mga ospital, at mga paaralan.

1. Kakulangan

Ang kakulangan o *scarcity* ay ang pangunahing problemang sinusubukang resolbahin ng ekonomiks. Ito ay tumutukoy sa isang pangmatagalang kalagayang ekonomikal kung saan hindi sapat ang pinagkukunang yaman ng daigdig upang mapunan ang walang hanggang pangangailangan at kagustuhan ng mga tao. Sa simpleng salita, masyadong konti ang *resources* ng mundo upang resolbahin ang ating mga pangagailangan.

Pinapatakbo ng krudo ang ating modernong industriya, kaso nga lang limitado ang suplay nito. Sinusubukang sagutin ng ekonomiks kung paano ipamamahagi ang mga limitadong resources nito.

2. Supply and Demand

Demand

Ang **demand** ay ang dami ng produkto na handa (*willing*) at kayang (*able*) bilhin ng mga mamimili sa iba't ibang halaga at presyo.

Law of Demand

Habang tumataas ang presyo, kumu-konti ang bumibili ng isang produkto, kaya naman, bumaba ang demand. Habang bumababa ang presyo, tumataas ang demand. Itinuturing ang Batas ng Demand ang presyo bilang pangunahing tagapagtakda ng dami ng demand ng bilihin. Ibig sabihin, ang pagbabago sa dami ng demand ay dulot ng pagbabago sa presyo. Bunsod nito, maling sabihin na kapag tumaas ang dami ng demand, bababa ang presyo.

Maliban sa presyo, may mga salik rin na nakaapekto sa dami ng demand tulad ng panlasa, kita ng mga mamimili, presyo ng mga kapalit (*alternative*) o mga kaugnay na produkto, bilang ng mga mamimili, at inaasahan sa hinaharap (*consumer expectations*)

Supply

Ang **supply** ay ang dami ng produkto na handa (*willing*) at kayang (*able*) ipagbili ng bahay-kalakal sa iba-ibang presyo.

Law of Supply

Habang tumataas ang presyo ng isang produkto, dumarami rin ang suplay nito dahil mas kaunti ang mamimili. Habang bumababa ang presyo, bumababa rin ang suplay ng isang produkto. Itinuturing ang Batas ng Suplay ang presyo bilang pangunahing tagapagtakda ng dami ng suplay ng bilihin. Ibig sabihin, ang pagbabago sa dami ng suplay ay dulot ng pagbabago sa presyo. Bunsod nito, maling sabihin na kapag tumaas ang dami ng suplay, tataas ang presyo.

Maliban sa presyo, may mga salik rin na nakaapekto sa dami ng suplay tulad ng gastos sa produksyon ng produkto (*production cost*), pagbabago sa teknolohiya, at presyo ng mga kaugnay na produkto.

3. Shortage at Surplus

Bago natin pag-aralan ang kahulugan ng *shortage at surplus* kailangan muna nating malaman kung ang konsepto ng ***equilibrium price***. Ang *equilibrium price* ay ang presyo kung saan ang demand at suplay ng isang produkto ay pareho. Halimbawa, sa presyong PhP 35, kayang makagaw ng mga Panadero ng 15 balot ng tinapay, at kayang bumibili ng mga mamimili ng 15 balot ng tinapay, Walang sobra, walang kulang.

Shortage

Ang *shortage* ay ang kondisyon kung saan mas mataas ang demand ng isang produkto kaysa suplay. Masyadong mababa ang tunay na presyo ng produkto para magkainsentibo ang mga pamilihang gumawa ng sapat na daming produkto. Kapag may *shortage*, tataas ang presyo ng produkto dahil makikipagkumpetensya ang mga konsyumer sa isa't isa para bilhin ang mas kaunting dami ng produkto. Halimbawa nito ang kasalukuyang *shortage* ng langis sa *global market*. Mas kaunti ang produksyon ng langis ngayon taon dahil sa giyera sa pagitan ng Russia at Ukraine, kaya naman mas maliit ang suplay. Mas tumaas naman ang demand para sa langis dahil unti-unti nang nagbubukas muli ang mga ekonomiya ng iba't ibang bansa mula sa pandemya. May *shortage* dahil bumaba ang suplay ngunit tumaas ang demand, kaya naman malaki ang itinaas ng presyo ng krudo.

Surplus

Ang *surplus* ay ang kondisyon kung saan mas mataas ang suplay ng produkto kaysa demand. Sa ganitong pagkakataon, nataas ang tunay ng presyo ng produkto kaya mas marami ang nagagawang produkto ng mga pamilihan. Kapag may *surplus*, bababa ang presyo ng produkto dahil mas maraming bilang nito na paglalabanan pa rin ng parehas na bilang ng mga konsyumer. Halimbawa nito ang pagtatapon ng tone-tonelada bawang dati sa Romblon. Dahil masyadong maraming bawang ang naitanim ng mga magsasaka, tinapon nalang nila ang iba rito upang hindi gaanong bumaba ang presyo ng bawang sa mercado.

Sources

Nolasco, L. I., Ong, J. A., & Ponsaran, J. N. (2010). *Ekonomiks: Mga Konsepto, Aplikasyon, at Isyu* (G. E. Mateo & G. P. Carnaje, Eds.; KKK ed.). Vibal Publishing House, Inc.